

Korte bijdragen

VOORLOPIGE IMPRESSIE VAN SIMULTANE ZEEVOGELTELLINGEN LANGS EN VOOR DE NEDERLANDSE KUST, OKTOBER 1988

PRELIMINARY IMPRESSION OF SIMULTANEOUS SEABIRD COUNTS FROM BOTH SEAWATCHING POSTS AND OFFSHORE, OCTOBER 1988

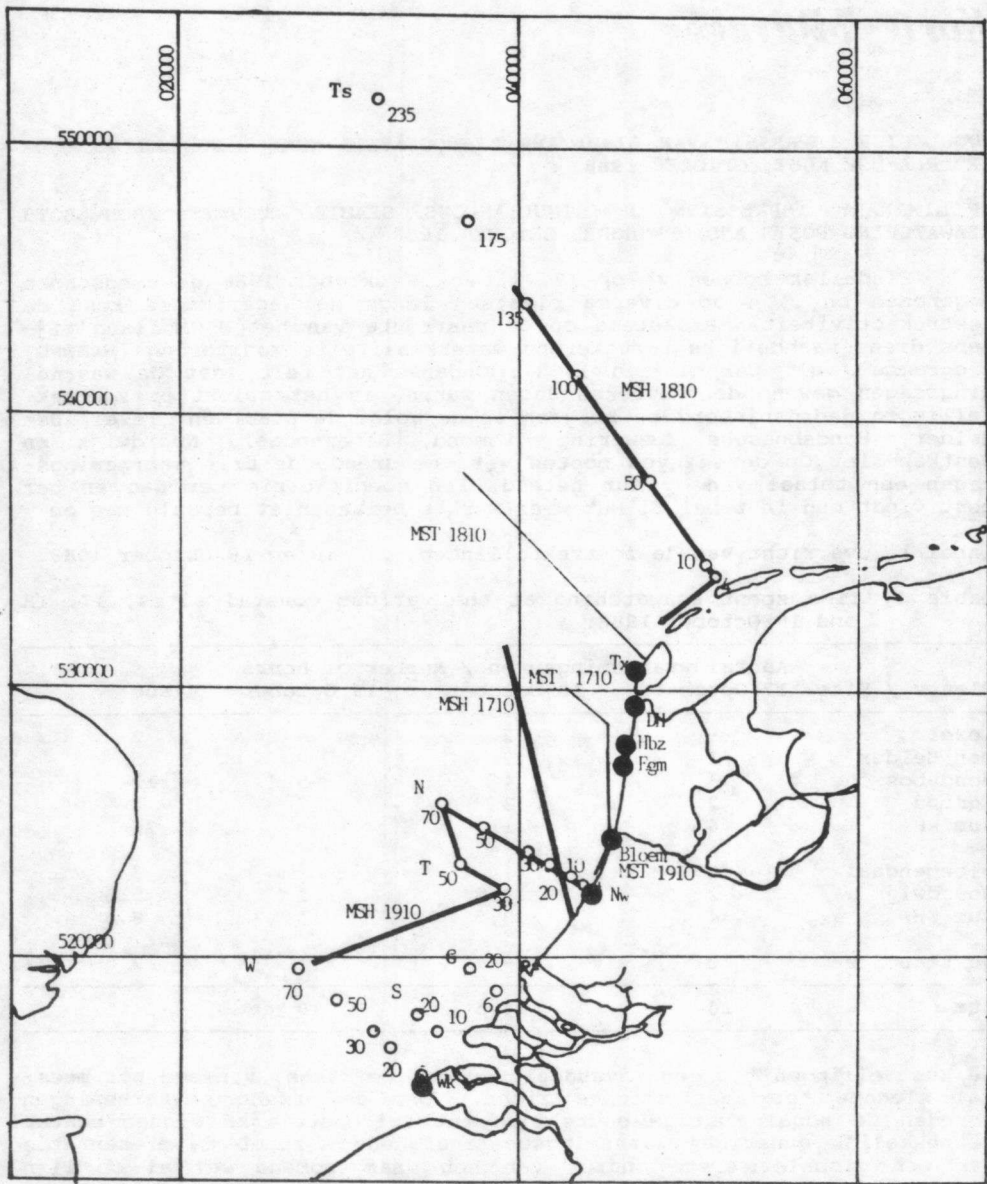
Eindelijk hebben we op 17, 18 en 19 oktober 1988 de handschoen opgenomen en zijn op diverse plaatsen langs de Nederlandse kust de zeetrekactiviteiten afgestemd op de vaarroute van het MS Holland tijdens diens maandelijks terugkerend waterkwaliteits monitoring (WAMONO) programma (vgl. Camphuijsen 1988). Ondanks het feit, dat de waarnemingsdagen gewone doordeweekse dagen waren, is het gelukt om zeetrekellingen georganiseerd te krijgen op de volgende plaatsen: Texel, Den Helder, Hondsbossche Zeewering, Egmond, Bloemendaal, Noordwijk en Westkapelle. Op deze zeven posten werd gedurende de drie waarnemingsdagen een totaal van .. uur geteld. Een specificatie per dag en per post vindt men in tabel 1. Het weer werkte helaas niet bepaald mee om

tabel 1. Overzicht van de zeetrekellingen, 17, 18 en 19 oktober 1988.

table 1. Time spent seawatching at the various coastal sites, 17, 18 and 19 October 1988.

Plaats / Site	Aantal waarnemingsuren / Number of hours			sum
	17 October	18 October	19 October	
Texel	-	2	-	2
Den Helder	1	2	2	5
Hondsbossche	3	4	5	12
Egmond	2	3	2	7
sum NH	6	11	9	26
Bloemendaal	2	1	-	3
Noordwijk	2	2.5	1	5.5
sum ZH	4	3.5	1	8.5
Westkapelle	2	-	1	3
sum	10	14.5	10	34.5

de kustellingen tot een onverdeeld succes te maken, vanwege het meestal slechte tot zeer slechte zicht. Voor de offshore waarnemingen vormden de nogal rustige oostelijke tot zuidoostelijke winden echter betrekkelijk gunstige waarnemingsomstandigheden, zodat de presentatie van een globale eerste indruk van het waargenomen wel al op zijn plaats lijkt. Bovendien bleek achteraf, dat op alle drie de dagen ook via het NIOZ een schip (het MS Tridens) met vogelwaarnemers actief was in de Nederlandse kustwateren. Ook over deze gegevens kon bij de samenstelling van dit overzichtje worden beschikt. Tabel 2 geeft een overzicht van hoeveel tijd er op Holland en Tridens werd waargenomen op elk

van de drie waarnemingsdagen, terwijl figuur 1, naast de locaties van de bemande zeetrekposten, per dag de door beide schepen getelde trajecten laat zien. Op het MS Holland werd waargenomen door C.J.Camp-huijsen en G.O.Keijl en op het MS Tridens door M.F.Leopold en B.Loos, terwijl aan de zeetrekellingen werd deelgenomen door: J.van Dijk, N.van Dorssen, S.Geelhoed, F.Geldermans, N.F.van der Ham, M.Kater, J.E.den Ouden, A.Ovaa, W.Pompert, M.Platteeuw, D.Schermer, R.& W.van Splunder, F.van Vliet, J.Walhout en M.Zijp.

tabel 2. Waarnemingsduur offshore per schip en per dag, 17, 18 en 19 oktober 1988.

table 2. Duration of observations offshore per ship and per day, 17, 18 and 19 October 1988.

Datum / Date	Waarnemingsduur / observation time		sum
	M.S.Holland	M.S.Tridens	
17 October	6 hr 10'	3 hr 50'	10 hr 00'
18 October	9 hr 40'	5 hr 16'	14 hr 56'
19 October	8 hr 48'	0 hr 50'	9 hr 38'
sum	24 hr 38'	9 hr 56'	34 hr 34'

Duikers werden alleen langs de kust opgemerkt, en wel vrijwel uitsluitend langs de kust van Noord-Holland en de (westelijke) Waddeneilanden. Van de 143 genoteerde exemplaren werden liefst 131 op de Noord-hollandse zeetrekposten gezien (17 maal werd Roodkeelduiker *Gavia stellata* opgegeven, 4 maal Parelduiker *G.arctica*). In Zuid-Holland werden er 4 opgemerkt, terwijl vanaf de beide schepen slechts 7 duikers (6 maal Roodkeelduiker, één maal ongedetermineerd) werden gezien: 3 vlak voor de Hollandse kust (1 in Zuid-Holland, 2 in Noord-Holland) en 4 voor de kust van Vlieland. Het gemiddeld aantal duikers per uur waarnemen overschreed de één alleen in Noord-Holland (5.04) en vanaf het MS

figuur 1. Kaart van het waarnemingsgebied op 17, 18 en 19 oktober 1988, met daarop aangegeven de getelde trajecten per dag door het MS Holland (MSH) en het MS Tridens (MST), de monsterpunten van de WAMONO tocht op de raaien van Terschelling (Ts), Noordwijk (N), Ter Heide (T), Goeree (G), Schouwen (S) en Walcheren (W) (de getallen bij de punten geven de afstand tot de kust in km) en de bemande zeetrekposten: Texel (Tx), Den Helder (DH), Hondsbossche Zeewering (Hbz), Egmond (Egm), Bloemendaal (Bloem), Noordwijk (Nw) en Westkapelle (Wk).

figure 1. Map of the area surveyed on 17, 18 and 19 October 1988, with indication of the transects surveyed by MV Holland (MSH) and MV Tridens (MST), the sample points of the WAMONO trip by MSH on the transects of Terschelling (Ts), Noordwijk (N), Ter Heide (T), Goeree (G), Schouwen (S) en Walcheren (W) (the numbers near the points indicate the distance to the coast in km) and the seawatch points manned: Texel (Tx), Den Helder (DH), Hondsbossche Zeewering (Hbz), Egmond (Egm), Bloemendaal (Bloem), Noordwijk (Nw) en Westkapelle (Wk).

Holland voor de kust van Vlieland (2.18). De beste dag voor "trek" van duikers was stellig 19 oktober, toen langs de Noordhollandse kust een uurgemiddelde van 5.67 vogels werd vastgesteld. Verder naar het zuiden werden (in 2 uur waarnemen) toen echter geen vogels waargenomen.

In totaal werden 86 fuutachtigen waargenomen, waarvan slechts 2 (beide Futen *Podiceps cristatus*) vanaf de schepen. Onder de bij de zeetrekellingen waargenomen vogels bevonden zich 13 Roodhalsfuten *P. griseus* en 1 Kuifduiker *P. auritus*. Alle andere waren gewone Futen. De fuutachtigen hadden (nog?) een opvallend noordelijke verspreiding. In Noord-Holland werden op de drie waarnemingsdagen achtereenvolgens uurgemiddelden vastgesteld van 6.00, 2.09 en 1.67 en in Zuid-Holland van 1.00, 1.00 en 2.00, terwijl ze in Zeeland helemaal niet werden gezien. Later in het seizoen zijn de aantallen in het zuiden meestal veel groter (vgl. Camphuijsen & Van Dijk 1983).

Noordse Stormvogels *Flumarus glacialis* waren alleen talrijk in de noordelijke offshore gelegen wateren: op de tocht van het MS *Tridens* op 18 oktober naar het Friese Front (NW van Texel, vgl. figuur 1) werden er 36 gezien, op dezelfde dag zag men vanaf MS Holland boven Terschelling (tussen 140 en 4 km voor de kust, vgl. figuur 1) zelfs 398 exemplaren (gemiddeld 50.81 per uur). Op de zeetrekposten werd de soort vrijwel niet gemeld; alleen op 18 oktober op Texel vlogen 9 vogels zuidwaarts en hoewel het MS Holland op 19 oktober ook voor Zuid-Holland en Zeeland tot op 70 km buiten de kust kwam, werden ook daar geen Noordse Stormvogels gezien. In tegenstelling tot deze soort werd de Jan van Gent *Sula bassana* op grotere afstand van de kust wel overal gezien, met gemiddelde aantallen per uur van 3.08 (voor Noord-Holland op 17 oktober) tot liefst 11.45 (boven Terschelling op 18 oktober). Ook ver buiten de Zuidhollands/Zeeuwse kust zag men nog 5.68 Jan van Genten per uur. Dichter onder de kust werden alleen ten noorden van IJmuiden Jan van Genten opgemerkt: vanaf het MS *Tridens* werden bij de kusttocht IJmuiden richting Scheveningen op 19 oktober geen vogels gezien, terwijl ook de kustposten in Zuid-Holland en Zeeland respectievelijk slechts 1.22 en 0 exemplaren per uur meldden (tegen 5.65 op de Noordhollandse kustposten).

Langs de gehele kust werden vrij grote aantallen Eidereenden *Somateria mollissima* geteld. Vooral op 17 oktober was dit opvallend, met in NH, ZH en Zeeland respectievelijk uurgemiddelden van 117.33, 19.00 en 68.00, maar ook de beide andere dagen lieten meer Eiders zien dan in de meeste najaren. Zoals te verwachten was dit verschijnsel vanaf de schepen minder in het oog springend, maar toch zag men vanaf de *Tridens* op 17 oktober onder de kust van NH nog 4.70 Eiders per uur en vanaf de Holland op 18 oktober bij Vlieland 3.82 ex./uur. De Zwarte Zeeëend *Melanitta nigra* bleek alleen in redelijke aantallen voor de Noordhollandse kust te verblijven. De zuidelijke zeetrekposten meldden zeer geringe aantallen, vanaf de schepen meldde het MS *Tridens* op 17 oktober onder de Noordhollandse kust 30 vogels (gemiddeld 7.83 per uur), voor de kust van Vlieland werd de soort niet opgemerkt en in de zuidelijke offshorewateren zag men slechts één exemplaar. De lichte trek van de Rotgans *Branta bernicla*, die op alle kustposten en op alle dagen werd gezien, bleef zelfs verder uit de kust niet onopgemerkt: liefst 78 exemplaren werden geteld, de meeste (25 ex.) vanaf het MS *Tridens* voor de kust van ZH op 19 oktober.

De Grote Mantelmeeuw *Larus marinus* en de Stormmeeuw *L. canus* werden overal, zowel langs de kust als verder buitengaats, in redelijke aantallen gezien (uurgemiddelden tussen 3.00 en 18.75 bij Grote Mantel en tussen 2.73 en 72.00 bij Stormmeeuw). Op zee bereikte de Grote Mantelmeeuw zijn grootste aantallen voor de Zuidhollands/Zeeuwse kust (18.75 per uur) en voor de kust van Vlieland (18.00 per uur), terwijl de

Stormmeeuw vooral vlak voor de Zuidhollandse kust zeer talrijk was (72.00 per uur). Kokmeeuwen *L. ridibundus* trokken op alle drie de dagen in redelijke aantallen langs de kust; de zeetrekposten meldden uurgemiddelden van 26.00 tot 265.17. Ver op zee werd de soort nauwelijks gezien, evenmin als voor de kust van Vlieland (daar slechts 1.64 per uur). Wel werden vanaf de Tridens voor de Noordhollandse en vooral voor de Zuidhollandse kust redelijke aantallen gezien (respectievelijk 4.43 en 55.20 vogels per uur).

Dwergmeeuwen *L. minutus* werden vanaf de kust slechts weinig gezien (maximaal 2.18 per uur in NH op 18 oktober). Mogelijk waren de slechte zichtcondities hier debet aan. Ver uit de kust bleek de soort eveneens schaars, maar dichterbij werden langs de Noordhollandse kust en de kust van Vlieland respectievelijk 9.39 en 18.00 vogels per uur gezien. Drieteenmeeuwen *Rissa tridactyla* tenslotte werden alleen vanaf de schepen in noemenswaardige aantallen gezien en dan nog alleen in het noorden (MS Holland op 17 en 18 oktober resp. 10.38 en 24.77 per uur, MS Tridens op 18 oktober 10.63 per uur).

Vanaf de kust werden alleen in NH alkachtigen gezien (totaal 78 ex., uurgemiddelden van 1.56 tot 6.83). De scheepstochten bevestigden dit beeld: voor de Zuidhollands/Zeeuwse kust geen enkel exemplaar, terwijl buitengaats voor Texel, Terschelling en vlak voor Vlieland respectievelijk 6.46, 10.98 en zelfs 14.73 vogels per uur werden gezien. Op zee werden naast 12 ongedetermineerde alkachtigen 148 Zeekoeten *Uria aalge* en 5 Alken *Alca torda* genoteerd en een Papegaaiduiker *Fratercula arctica*. Langs de kust werden 2 Alken, 7 Zeekoeten, 1 Papegaaiduiker en 2 Kleine Alken *Alle alle* herkend.

Summary. This short note summarizes the preliminary results of a simultaneous survey of seabirds and coastal birds on the Dutch part of the North Sea, carried out from both ships and coastal observation sites (see figure 1 for locations and transects covered). Remarkable features were the absence of Fulmars off the southern coast (while in the north relatively abundant) and the presence of Gannets in all offshore waters. The latter species was seen along the coast as well, but only in the northern parts. Birds like divers, grebes, Eiders and Common Scoters were completely confined to coastal waters and seemed to be more common in the north. Migration of Brents was registered along the coast as well as rather far out at sea. Great Black-backed Gulls and Common Gulls were found to be common in both inshore and offshore waters, while the rather heavy passage of Black-headed Gulls was only noted inshore. Little Gulls were not seen in high numbers from coastal sites, though their distribution at sea seemed to indicate a pronounced preference for coastal waters. Kittiwakes showed a similar distribution to the Fulmar as did the auks.

Camphuijsen, C.J. & Dijk, J.van 1983. Zee- en kustvogels langs de Nederlandse kust, 1974-79. *Limosa* 56 (3): 81-230.

Maarten Platteeuw, Club van Zeetrekwaarnemers, Paletstraat 26, 1825 KS Alkmaar.